

Melaikelerde enaniyet var mıdır? Cenab-ı Hakk'ın sıfatlarının bilinmesi enaniyete bağlı ise, melaikeler nasıl Allah'ın sıfatlarını biliyor?

Ene, *farazi ve vehmi benlik ve sahiplik duygusudur*. Yani hakikatte olmadığı halde var gibi düşünülen bir sahiplenme, bir kabullenme duygusudur.

Mesela, insanın ailesine, "*benim ailem*" demesi; evine "*benim evim*" demesi, vücut ve azalarına "*benim vücudum ve benim azalarım*" demesi buna örnek olarak verilebilir. İşte buradaki "**benim**" ifadesi **enedir**. Halbuki hakikat noktasından ne aile ne ev ne vücut ve ne de azalar insanın değildir. Hepsinin gerçek sahibi Allah'tır. **Bu ölçü melekler içinde geçerlidir.**

Allah insana bu sahiplenme duygusunu mutlak isim ve sıfatlarını kavratmak ve kıyas yapmak için vermiştir. Yani insandaki ya da meleklerdeki cüzi ilim, cüzi kudret, cüzi irade, cüzi sahiplenme duygularının hepsi Allah'ın isim ve sıfatına açılan bir pencere gibidir. İnsanlar ve melekler bu pencere ile Allah'ın isim ve sıfatlarını kavrar.

Mesela der: "*Ben nasıl şu küçük hanemin idarecisiyim, Allah ise bütün kainat hanesinin Rabbidir. Ben cüzi kudretimle şu evi yaptım, Allah ise sonsuz kudreti ile kainat evini yapıp yarattı. Ben cüzi ilmim ile şu kadar şeyleri bilirim, Allah ise sonsuz ilmi ile her şeyi bilir her şeye muttallidir vs...*" İnsanlar ve melekler, sahip olduğu bu cüzi ve farazi hatlar ile kıyas yaparak Allah'ın sonsuz isim ve sıfatlarını idrak eder. Şayet bu sahiplenme duygusu olmasa idi, insanlar ve melekler bu kıyası yapmayacağı için Allah'ın o sonsuz sıfatlarını idrak edemeyecektiler.

Ene ve benlik hissinin bir de menfi ve şer yüzü vardır. Şayet insana verilen ene ve benlik hissi, küfür ve inkar tarlasında yeşerip beslenir ise, bu kez durum aksine işler. Yani ene ve benlik hissi Allah'ı tanımak ve bilmek aracı iken, tam tersi inkar ve meydan okuma aracı haline dönüşür. Ene ve benlik hissi farazi ve hayali bir hat iken, inkar ve küfür penceresi sayesinde hakiki ve külli durumuna geçer. İnsan cüzi ilim, irade ve kudretin Allah tarafından verilmeyip, kendisinin mülkü olduğuna inanmaya başlar. İnkâr ve felsefenin derinleşmesi ile bu duygular cüzilikten çıkar, külli haline gelir. İnsan o zaman ben de İlahım demeye kadar işi götürür. Yani ene ve benlik öyle bir histir ki hayırda istihdam edilirse aziz ve yüksek bir kul yaparken, şerde ve küfürde istihdam edilirse uluhiyet davasına kadar giderek sapkınlığın en dibine düşer.

Meleklerin insanlardan bir farkı, enenin şerli yüzlerine kabil olmamalarıdır. Yani melekler eneyi sadece hayırda sarf edebiliyorlar. Şerde sarf etme yetenekleri yoktur. Çünkü meleklerde kötülüğü emreden nefis yoktur. Bu yüzden meleklerin makamı sabit ve şerre kapalıdır. İnsanlarda hem ene hem nefis olduğu için her iki

cihette de makamları hadsizdir. Ama meleklerinde sabit makamlı bir eneleri mevcuttur.